

Правління Національного банку України

ПОСТАНОВА

від 11 грудня 2014 р.

№ 806

м.Київ

Про затвердження Положення про порядок формування та зберігання обов'язкових резервів банками України та філіями іноземних банків в Україні

Відповідно до статей 15, 25, 26 та 56 Закону України “Про Національний банк України”, статті 66 Закону України “Про банки і банківську діяльність”, з метою вдосконалення і підвищення ефективності застосування інструментів регулювання грошово-кредитного ринку Правління Національного банку України **постановляє**:

1. Затвердити Положення про порядок формування та зберігання обов'язкових резервів банками України та філіями іноземних банків в Україні (далі – Положення), що додається.

2. Визнати такими, що втратили чинність:

постанову Правління Національного банку України від 16 березня 2006 року № 91 “Про затвердження Положення про порядок формування обов'язкових резервів для банків України”, зареєстровану в Міністерстві юстиції України 23 березня 2006 року за № 312/12186;

постанову Правління Національного банку України від 02 квітня 2008 року № 88 “Про внесення зміни до Положення про порядок формування обов'язкових резервів для банків України”, зареєстровану в Міністерстві юстиції України 21 квітня 2008 року за № 337/15028;

постанову Правління Національного банку України від 27 серпня 2009 року № 512 “Про затвердження Змін до Положення про порядок формування обов'язкових резервів для банків України”, зареєстровану в Міністерстві юстиції України 21 вересня 2009 року за № 887/16903;

постанову Правління Національного банку України від 22 грудня 2010 року № 567 “Про внесення змін до Положення про порядок формування обов'язкових резервів для банків України”, зареєстровану в Міністерстві юстиції України 13 січня 2011 року за № 48/18786;

постанову Правління Національного банку України від 13 квітня 2012 року № 159 “Про внесення зміни до Положення про порядок формування обов’язкових резервів для банків України та філій іноземних банків в Україні”, зареєстровану в Міністерстві юстиції України 04 травня 2012 року за № 718/21031;

постанову Правління Національного банку України від 16 липня 2012 року № 303 “Про внесення змін до Положення про порядок формування обов’язкових резервів для банків України та філій іноземних банків в Україні”, зареєстровану в Міністерстві юстиції України 31 липня 2012 року за № 1295/21607;

постанову Правління Національного банку України від 22 жовтня 2012 року № 441 “Про внесення змін до Положення про порядок формування обов’язкових резервів для банків України та філій іноземних банків в Україні”, зареєстровану в Міністерстві юстиції України 09 листопада 2012 року за № 1892/22204;

постанову Правління Національного банку України від 20 червня 2013 року № 242 “Про внесення змін до нормативно-правового акта Національного банку України”, зареєстровану в Міністерстві юстиції України 15 липня 2013 року за № 1181/23713;

постанову Правління Національного банку України від 12 травня 2014 року № 277 “Про внесення зміни до Положення про порядок формування та зберігання обов’язкових резервів для банків України та філій іноземних банків в Україні”, зареєстровану в Міністерстві юстиції України 27 травня 2014 року за № 545/25322.

3. Департаменту інформаційних технологій (Нагорнюк В. В.) доопрацювати програмне забезпечення щодо складання банками України і територіальними управліннями Національного банку України статистичної звітності за формами № 381 “Довідка про залучені кошти та їх залишки на кореспондентському рахунку” і № 381-А “Довідка про залучені кошти і стан перерахування коштів обов’язкових резервів на окремий рахунок у Національному банку України” з урахуванням вимог Положення.

4. Генеральному департаменту грошово-кредитної політики (Арсенюк О. В.) довести зміст цієї постанови до відома територіальних управлінь Національного банку України і банків України для використання в роботі.

5. Постанова набирає чинності з 31 грудня 2014 року.

6. Контроль за виконанням цієї постанови залишаю за собою.

Голова

В. О. Гонтарева

Інд. 29-1

ЗАТВЕРДЖЕНО
Постанова Правління
Національного банку України
11 грудня 2014 року № 806

Положення про порядок формування та зберігання обов'язкових резервів
банками України та філіями іноземних банків в Україні

Це Положення розроблено відповідно до Законів України “Про Національний банк України”, “Про банки і банківську діяльність” та нормативно-правових актів Національного банку України (далі – Національний банк), з метою підвищення ефективного використання монетарних механізмів під час регулювання грошово-кредитного ринку.

У цьому Положенні Національний банк визначає порядок формування та зберігання банками України та філіями іноземних банків в Україні (далі – банки) обов'язкових резервів.

І. Загальні положення

1. Національний банк використовує нормативи обов'язкового резервування як один із монетарних інструментів для регулювання обсягів грошової маси в обігу та управління грошово-кредитним ринком.

2. У цьому Положенні терміни вживаються в такому значенні:

залучені кошти – кошти юридичних і фізичних осіб у національній та в іноземній валюті (у тому числі в банківських металах);

норматив обов'язкового резервування – установлений Національним банком у процентному значенні розмір обов'язкових резервів до зобов'язань щодо залучених банком коштів;

об'єкт резервування – сума пасивів (далі – склад зобов'язань), а за окремими активно-пасивними рахунками – пасивне сальдо за балансом банку;

період визначення резервної бази (далі – період визначення) – визначений строк, протягом якого обраховується база для резервування;

період утримання обов'язкових резервів (далі – період утримання) – визначений строк, протягом якого кошти резервуються і зберігаються на кореспондентському рахунку банку в Національному банку (далі – кореспондентський рахунок) та/або на окремому рахунку в Національному банку (далі – окремий рахунок) відповідно до встановлених нормативів;

резервна база – середньоарифметична сума коштів, яка обрахована за період визначення згідно з установленими на період утримання нормативами обов'язкового резервування та підлягає обов'язковому резервуванню і зберіганню в період утримання.

3. Зобов'язання щодо дотримання нормативів обов'язкового резервування і порядку їх формування та зберігання виникає в банків із часу отримання ними банківської ліцензії.

4. Для всіх банків встановлюється єдиний порядок визначення, формування та зберігання обов'язкових резервів.

5. Обов'язковому резервуванню підлягають усі залучені банком кошти, за винятком кредитів, залучених від банків-резидентів, коштів, залучених від міжнародних фінансових організацій, а також коштів, залучених на умовах субординованого боргу.

6. Банки України формують обов'язкові резерви виходячи із встановлених нормативів обов'язкового резервування до зобов'язань щодо залучених банком коштів у цілому за зведеним балансом банку – юридичної особи з урахуванням усіх філій, за винятком філій банків, створених на території інших держав, що формують обов'язкові резерви відповідно до вимог, визначених законодавством держави за місцезнаходженням філії.

Філії іноземних банків в Україні формують обов'язкові резерви за даними балансу філії.

7. Для всіх банків встановлюється єдиний норматив обов'язкового резервування. Для спеціалізованих банків можуть встановлюватися окремі нормативи обов'язкового резервування.

8. Національний банк може встановлювати для різних видів зобов'язань диференційовані нормативи обов'язкового резервування залежно від:

строку залучення коштів (короткострокові зобов'язання банку, довгострокові зобов'язання банку);

виду зобов'язань у розрізі валют (національна, іноземна, у тому числі в банківських металах);

суб'єктів (юридичні, фізичні особи).

9. Банки здійснюють формування та зберігання коштів обов'язкових резервів в грошовій одиниці України на кореспондентському рахунку та/або на окремому рахунку.

Національний банк за залишками коштів обов'язкових резервів, що зберігаються на окремому рахунку, нараховує проценти.

10. Правління Національного банку залежно від стану грошово-кредитного ринку і прогнозу його подальшого розвитку приймає окремі рішення щодо:

періоду визначення;

періоду утримання;

нормативів обов'язкового резервування;
складу зобов'язань банку (об'єкт резервування), щодо яких установлюються нормативи обов'язкового резервування;
обсягу обов'язкових резервів, який має щоденно на початок операційного дня зберігатися на кореспондентському рахунку;
граничної кількості випадків недотримання банками щоденних залишків обов'язкових резервів на кореспондентському рахунку в окремі дні протягом визначених періодів утримання поспіль;
порядку формування та зберігання коштів обов'язкового резервування на окремому рахунку;
розміру процентної плати за залишками коштів обов'язкових резервів, що перераховані банками на окремий рахунок.

11. За умови встановлення порядку зберігання коштів обов'язкових резервів (або їх частини) на кореспондентському рахунку банк має щоденно на початок операційного дня протягом періоду утримання дотримуватися вимог щодо обсягу залишків коштів на кореспондентському рахунку в розмірі, установленому Правлінням Національного банку і розрахованому згідно з розділом II цього Положення.

12. Обсяг обов'язкових резервів, який має щоденно на початок операційного дня зберігатися на кореспондентському рахунку, установлюється для періоду утримання обов'язкових резервів у процентному відношенні (від 0 до 100 процентів) до резервної бази, яка розраховується за період визначення.

13. Національний банк про будь-які зміни в порядку визначення, формування та зберігання банками обов'язкових резервів повідомляє банкам не пізніше ніж за 10 днів до набрання ними чинності.

II. Порядок визначення та формування обов'язкових резервів

1. До залучених банками коштів належать кошти, які обліковуються на поточних, вкладних (депозитних) рахунках юридичних та фізичних осіб, а також залучені кошти, що належать юридичним і фізичним особам та відображені в балансі банку на інших рахунках бухгалтерського обліку.

2. Сума зобов'язань банку, що береться для розрахунку обов'язкових резервів, і залишки коштів на кореспондентському рахунку за вихідні й святкові дні визначаються на рівні залишків коштів на кінець того робочого дня банку, що передував вихідним чи святковим дням.

3. Сума залишків коштів, що береться для розрахунку резервної бази за відповідний період її визначення, розраховується за формулою середньоарифметичної величини

$$L_d = \frac{L_1 + L_2 + L_3 + \dots + L_n}{n},$$

де L_d – середньоарифметичні залишки коштів за період визначення, що використовуються для розрахунку резервної бази обов'язкових резервів;

$L_1, 2, 3, \dots$ – сума залишків коштів за об'єктом резервування станом на кожне число (дату) періоду визначення;

L_n – сума залишків коштів за об'єктом резервування на початок останнього календарного дня періоду визначення;

n – кількість календарних днів у періоді визначення.

4. Сума недорезервованих банком коштів визначається як від'ємна різниця між фактичною середньоарифметичною сумою залишків коштів на кореспондентському рахунку банку за період утримання та розрахованою резервною базою за період визначення.

5. Розрахунок резервної бази здійснюється на підставі довідки про залучені кошти та їх залишки на кореспондентському рахунку (додаток 1) і довідки про залучені кошти і стан перерахування коштів обов'язкових резервів на окремий рахунок у Національному банку України (додаток 2).

III. Порядок формування і зберігання коштів обов'язкових резервів на окремому рахунку та сплати процентів за ними

1. Національний банк може прийняти рішення щодо формування і зберігання банками коштів обов'язкових резервів (або їх частини) на окремому рахунку в разі суттєвого погіршення ситуації на грошово-кредитному ринку внаслідок несприятливих політичних, соціально-економічних обставин, техногенних катастроф, стихійного лиха чи інших подій, що потенційно можуть загрожувати стабільній роботі банківської системи.

2. Банк у разі прийняття Правлінням Національного банку рішення щодо зберігання коштів обов'язкових резервів на окремому рахунку не пізніше трьох робочих днів після набрання чинності цим рішенням має перерахувати у відповідному розмірі кошти обов'язкових резервів, які розраховані за період визначення, на окремий рахунок, відкритий у територіальному управлінні Національного банку (далі – територіальне управління).

3. Вимоги щодо дотримання банком порядку формування та зберігання обов'язкових резервів на окремому рахунку є виконаними, якщо банк своєчасно та в повному обсязі перерахував на окремий рахунок суму обов'язкових резервів у розмірі, установленому Національним банком на відповідний період.

4. Територіальне управління протягом трьох робочих днів після закінчення періоду утримання повертає банку з окремого рахунку надлишкову суму коштів, що не підлягає резервуванню в період утримання, що настав.

5. Банк протягом трьох робочих днів після закінчення періоду утримання зобов'язаний перерахувати на окремий рахунок суму коштів, яких недостатньо для зберігання банком обов'язкових резервів у встановленому обсязі на окремому рахунку в період утримання, що настав.

6. Національний банк сплачує проценти щомісяця після закінчення періоду утримання за умови, що вимоги щодо дотримання банком порядку формування та зберігання обов'язкових резервів є виконаними, а саме:

банк своєчасно та в повному обсязі перерахував на окремий рахунок суму обов'язкових резервів у розмірі, установленому Національним банком на відповідний період утримання;

сума коштів, що перерахована банком на окремий рахунок, та фактична середньоарифметична сума залишків коштів за період утримання на кореспондентському рахунку разом дорівнюють або перевищують розраховану резервну базу;

на кореспондентському рахунку щодня протягом періоду утримання на початок операційного дня зберігається обсяг коштів у розмірі, установленому Національним банком.

Якщо сума обов'язкових резервів, що перерахована банком на окремий рахунок, перевищує установлений Національним банком розмір, то проценти на перерахований понад установлений розмір обсяг коштів не нараховуються.

IV. Контроль за дотриманням банками нормативів обов'язкового резервування

1. Вимоги щодо дотримання банком порядку формування та зберігання обов'язкових резервів є виконаними, якщо:

на його кореспондентському рахунку в період утримання зберігається середньоарифметична сума залишків коштів у розмірі, який дорівнює або більший, ніж розрахована резервна база за період визначення;

на його кореспондентському рахунку щоденно на початок операційного дня зберігається обсяг коштів у розмірі, установленому Національним банком, з урахуванням граничної кількості випадків недотримання щоденних залишків обов'язкових резервів на кореспондентському рахунку в окремі дні протягом визначених періодів утримання поспіль;

банк своєчасно та в повному обсязі перерахував на окремий рахунок суму обов'язкових резервів у розмірі, установленому Національним банком на відповідний період.

2. Територіальне управління здійснює контроль за повнотою та своєчасністю виконання банками вимог щодо дотримання нормативів обов'язкового резервування як за період утримання на підставі балансу банку, так і щоденно виходячи з установленого Національним банком розміру, порівнюючи:

резервну базу з фактичною середньоарифметичною сумою залишків коштів на кореспондентському рахунку за період утримання згідно з наданою банком довідкою про залучені кошти та їх залишки на кореспондентському рахунку (додаток 1);

залишки коштів на кореспондентському рахунку в період утримання із щоденним на початок операційного дня обсягом коштів, що встановлюється Національним банком для відповідного періоду утримання;

залишки коштів у період утримання на окремому рахунку з сумою коштів обов'язкових резервів, що має зберігатися на окремому рахунку, своєчасність та обсяг їх перерахування згідно з наданою банком довідкою про залучені кошти і стан перерахування коштів обов'язкових резервів на окремий рахунок у Національному банку України (додаток 2).

3. Територіальне управління в перший робочий день після закінчення періоду утримання засобами електронного зв'язку надає відповідному структурному підрозділу Національного банку, яке здійснює управління грошово-кредитним ринком, оперативну інформацію щодо банків, які не дотримуються нормативів обов'язкового резервування, із зазначенням суми недорезервованих коштів.

4. Банк протягом двох робочих днів після закінчення періоду утримання засобами електронного зв'язку подає територіальному управлінню довідку про залучені кошти та їх залишки на кореспондентському рахунку (додаток 1), а в разі прийняття відповідного рішення щодо формування і зберігання банками коштів обов'язкових резервів на окремому рахунку – довідку про залучені кошти і стан перерахування коштів обов'язкових резервів на окремий рахунок у Національному банку України (додаток 2).

5. Територіальне управління звіряє одержану інформацію з даними щоденного балансу банку і визначає правильність дотримання ним вимог щодо формування обов'язкових резервів.

6. Територіальне управління на третій робочий день після періоду утримання подає відповідним структурним підрозділам Національного банку, які здійснюють контроль за діяльністю банків та управління грошово-кредитним ринком, звіт про залучені банками кошти і розрахунок обов'язкових резервів відповідно до вимог нормативно-правових актів Національного банку про подання статистичної звітності та цього Положення і в разі виявлення причин недотримання банками нормативів обов'язкового резервування повідомляє про них протягом п'яти робочих днів після закінчення періоду утримання.

7. Територіальне управління протягом п'яти робочих днів після закінчення періоду утримання подає пропозиції тому структурному підрозділу Національного банку, який здійснює контроль за діяльністю банків, для

прийняття відповідних рішень, якщо банк порушує вимоги щодо дотримання порядку формування та зберігання обов'язкових резервів за період утримання та/або більше встановленої граничної кількості випадків (уключаючи вихідні і святкові дні) не дотримується визначеного Національним банком щоденного на початок операційного дня обсягу коштів протягом визначених періодів утримання поспіль (незалежно від дотримання ним вимог обов'язкового резервування за ці періоди утримання в цілому).

V. Відповідальність банків за недотримання вимог щодо обов'язкового резервування

1. Банки несуть відповідальність за недотримання порядку формування та зберігання обов'язкових резервів згідно з цим Положенням і про причини невиконання вимог щодо обов'язкового резервування письмово повідомляють територіальне управління протягом двох робочих днів після закінчення періоду утримання.

2. Національний банк за недотримання банком порядку формування та зберігання обов'язкових резервів застосовує адекватні заходи впливу відповідно до вимог нормативно-правових актів Національного банку з питань застосування до банків заходів впливу за порушення банківського законодавства.

Директор Департаменту методології
грошово-кредитної політики
Генерального департаменту грошово-
кредитної політики

Н. Б. Вагіна

Додаток 1
до Положення про порядок
формування та зберігання
обов'язкових резервів банками
України та філіями іноземних
банків в Україні
(пункт 5 розділу II)

Довідка про залучені кошти та їх залишки на кореспондентському рахунку

_____ (найменування банку)

за період з _____ року до _____ року
(число) (місяць) (рік) (число) (місяць) (рік)

(тис. грн.)

№ з/п	Показники	На день періоду				Середньо-арифметичний
		календарна дата першого дня періоду	календарна дата другого дня періоду	...	календарна дата останнього дня періоду	
1	Сума залучених коштів усього: у національній валюті в іноземній валюті					
2	Сума обов'язкових резервів згідно з установленими нормативами (резервна база)					
3	Фактична сума залишків коштів на кореспондентському рахунку банку в Національному банку України					
4	Сума обов'язкових резервів, що має зберігатися на кореспондентському рахунку банку щоденно (резервна база, помножена на установлений процент)					

5	Відхилення (+, -) для контролю за щоденними залишками (рядок 3 - рядок 4)					
6	Кількість випадків недорезервування коштів під час контролю за щоденними залишками					
7	Відхилення (+, -) для періоду утримання (рядок 3 - рядок 2)					
8	Довідково: сума обов'язкових резервів згідно з установленими нормативами для наступного періоду утримання					

Керівник
банку

_____

(підпис)

_____

(прізвище, ініціали)

_____ 20 року

Головний
бухгалтер

_____

(підпис)

_____

(прізвище, ініціали)

_____

(прізвище виконавця, телефон)

Додаток 2
до Положення про порядок
формування та зберігання
обов'язкових резервів банками
України та філіями іноземних
банків в Україні
(пункт 5 розділу II)

Довідка про залучені кошти і стан перерахування коштів обов'язкових резервів
на окремий рахунок у Національному банку України

(найменування банку)

за період з _____ року до _____ року
(число) (місяць) (рік) (число) (місяць) (рік)

(тис. грн.)

№ з/п	Показники	На день періоду				Середньо-арифметичний
		календарна дата першого дня періоду	календарна дата другого дня періоду	...	календарна дата останнього дня періоду	
1	Сума залучених коштів усього: у національній валюті в іноземній валюті					
2	Сума коштів обов'язкових резервів згідно з установленим нормативом (резервна база)					
3	Фактична сума залишків коштів на кореспондентському рахунку банку в Національному банку України					
3.1	сума коштів обов'язкових резервів, що має зберігатися на кореспондентському рахунку банку щоденно					
3.2	відхилення (+, -) для контролю за щоденними залишками (рядок 3 - рядок 3.1)					
4	Сума коштів обов'язкових резервів,					

	що має бути перерахована на окремий рахунок у Національному банку України*					
5	Фактична сума коштів обов'язкових резервів на окремому рахунку в Національному банку України**					
6	Відхилення (+, -) (рядок 5 - рядок 4)					
7	Відхилення (рядок 3 + рядок 5 – рядок 2)					
8	Довідково: сума обов'язкових резервів згідно з встановленими нормативами для наступного періоду утримання					

* В останній колонці цього рядка зазначається сума коштів обов'язкових резервів, що має бути перерахована на окремий рахунок у Національному банку України згідно з установленим розміром.

** В останній колонці цього рядка зазначається сума коштів обов'язкових резервів, що зберігається на окремому рахунку на останню дату періоду утримання обов'язкових резервів.

Керівник _____ 20 року
банку (підпис) (прізвище, ініціали)

Головний бухгалтер _____
(підпис) (прізвище, ініціали) (прізвище та ініціали виконавця, номер телефону)